

INFORMACIJA O PLANIRANIM IZMJENAMA ZAKONA O REGISTRIMA PREBIVALIŠTA I BORAVIŠTA

Kao što smo već i naveli pokrećući inicijativu za obrazovanje Savjeta za kontrolu biračkog spiska, a vođeni jednim od ključnih ciljeva koje je ova Vlada zacrtala, koji u krajnjem vodi apsolutnom obezbjeđenju uslova da građani u fer i demokratskoj atmosferi biraju svoje predstavnike na demokratskim izborima, te imajući u vidu da je Evropska unija ponovila negativne nalaze OEBS-a i ODIHR-a u ovom kontekstu i na kraju smatrajući temeljnu reformu izbornog zakonodavstva i stvaranje uslova za održavanje prvih slobodnih izbora prijekom potrebom, a kao Vlada smo najavili sprovođenje svih mjera i radnji iz svoje nadležnosti kako bi stvorili preduslove za to, Ministarstvo unutrašnjih poslova pristupilo je detaljnoj analizi zakonodavnog okvira na ovu temu.

Naime, polazeći od Ustava Crne Gore kao najvišeg pravnog akta koji i uređuje biračko pravo i prema kojem: „Pravo da bira i da bude biran ima državljanin Crne Gore koji je navršio 18 godina života i ima najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori” (član 45) kao jasan uslov za ostvarivanje biračkog prava pored punoljetstva postavljen i uslov prebivališta.

Kao jedan od ključnih problema koji je i izvor nepovjerenja u sam birački proces konstatovana je činjenica da biračko pravo koriste crnogorski državljani koji u suštini imaju fiktivno prebivalište tj. prijavljeno i nikad odjavljeno prebivalište u Crnoj Gori, a de facto žive, privređuju, odnosno nastanjeni su u inostranstvu sa namjerom da upravo tamo i žive. Analizom propisa došlo se do zaključka da je činjenica da ova lica nemaju obavezu da odjave prebivalište već je to ostavljeno kao mogućnost propisana Zakonom o registrima prebivališta i boravišta („Službeni list CG“, broj 46/15). Naime članom 12 predmetnog zakona kojim se uređuje odjava prebivališta propisano je da: „Crnogorski državljanin koji se iseljava iz Crne Gore da bi se nastanio u drugoj državi sa namjerom da u njoj stalno živi, *može* odjaviti prebivalište.” Navedena odredba je upravo i dovela i stvorila mogućnost da ovakva lica ostvare biračko pravo u Crnoj Gori u kojoj ne žive.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je formirajući radnu grupu za izradu izmjena i dopuna ovog zakona pristupilo i izradi samog akta kojim je ova mogućnost odjave prebivališta izmijenjena u obavezu. Nadalje, kako bi se stvorilo jedno održivo rješenje, te zaokružila ova zakonodavna cjelina izvršene su i druge intervencije na tekst važećeg Zakona o registrima prebivališta i boravišta. Činjenica je i neki logičan slijed stvari (koji na osnovu detektovanog problema očigledno ne pratimo svi) da prilikom prijave prebivališta lice zaista i živi na adresi koju prijavljuje kao prebivalište. Međutim, praksa nam je ukazala na suštu suprotnost koja je izrodila potrebu da se u ovoj zakon unese odredba kojom se predviđa obaveza podnošenja izjave od strane lica koji podnosi prijavu prebivališta da se zaista i nastanilo u mjestu i na adresi koje je navelo u prijavi. Na ovaj način, a pored propisivanja *obaveze* odjave prebivališta, se dodatno pojačava odgovornost samih građana i stvaraju *preduslovi* za provjeru od strane nadležnih organa koja za cilj ima utvrđivanje broja crnogorskih građana koji zaista žive u ovoj zemlji.

Prilikom propisivanja ovih odredbi strogo se vodilo računa o svim mogućim scenarijima ali i procedurama koje bi pratile ovo, te su isti i našli mjesta u tekstu izmjena i dopuna. Propisivanjem obaveze podnošenja izjave o tačnoj adresi nastanjenja, kao što je i rečeno, stvorili su se uslovi za propisivanje i načina provjere od strane nadležnih organa. Naime, Nacrtom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o registrima prebivališta i boravišta propisana je mogućnost da Ministarstvo unutrašnjih poslova od policije zatraži terensku provjeru tačnosti pomenutih adresa. I ovdje su uzete u obzir sve varijable i našle su mjesta u tekstu Nacrta zakona. Ovo bi se moglo definisati kao **način** kojim će se doći do cilja koji je izložen u okviru gore navedenog. I na kraju, čitav ovaj proces je predviđeno da se završi na jedan od dva načina - jedan je da se zaista potvrdi da lice živi na adresi koju je navelo kao mjesto prebivališta u prijavi, a drugi scenario vodi do odjave prebivališta po službenoj dužnosti od strane Ministarstva unutrašnjih poslova. Naime, na zahtjev za provjeru adrese prebivališta koju podnosi državni organ, organ državne uprave, organ lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, kao i drugog pravnog i fizičkog lica koje ima pravni interes, Ministarstvo će po službenoj dužnosti donijeti rješenje o odjavi prebivališta, **ako se terenskom provjerom utvrdi da crnogorski državljanin stvarno ne živi na prijavljenoj adresi**. Takođe, kako bi se novoutvrđena obaveza odjave prebivališta materijalizovala i doista stvarala posljedice predviđeno je istovjetno postupanje Ministarstva kao u prethodnom slučaju kada se provjerom prebivališta utvrdi da se crnogorski državljanin iselio u drugu državu, u kojoj ima stalno prebivalište, a nije odjavio prebivalište na način propisan ovim zakonom.

Cijeneći značaj biračkog prava kao ustavne kategorije, kao i činjenice da je prebivalište kao kategorija uslov za brojna druga prava poput prava na ličnu kartu, Ministarstvo unutrašnjih poslova je predvidjelo mogućnost ulaganja pravnih lijekova u odnosu na ova rješenja.

Ova obaveza ponovnog prijavljivanja prebivališta Nacrtom zakona predviđena je kao obaveza svih crnogorskih građana i to u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona. Cilj je da se tokom ove godine intezivnom kampanjom i pozivanjem građana isti odazovu na poziv i prijave svoje prebivalište (ako nisu uopšte) odnosno ponovo prijave svoje prebivalište (ako već jesu) što će pratiti novine u dijelu podnošenja izjave da zaista žive na adresi koju navode u samoj prijavi.

Na ovom mjestu napominjemo i podvlačimo da, ni na koji način cilj Ministarstva unutrašnjih poslova nije da brisanjem iz registra prebivališta, bilo kome oduzme bilo kakvo pravo, već da se jednostavno utvrdi činjenično stanje tj. utvrdi tačan broj crnogorskih građana koji u Crnoj Gori imaju svoje prebivalište. Ovo prebivalište u trajanju od dvije godine plus punoljetstvo daju nam tačan broj građana koji imaju biračko pravo u Crnoj Gori saglasno Ustavu Crne Gore.

Ovo je krunski propis za uređenje biračkog spiska a sljedstveno tome i vraćanja povjerenja građana u sami birački proces.

Polazeći od premise da samo uređeno prebivalište znači i uređen birački spisak, a nakon sprovođenja pomenute analize, kao jedino održivo, na zakonu zasnovano rješenje nametnulo se gore navedeno.